

en Monopollovgivning, som mere eller mindre socialistiske Fænomener, saa maa jeg sige, at det, der sker i Dag i det danske Folketing, maa give dem Fornemelsen af et sviende Nederlag. Dette sviende Nederlag, vil jeg for mit eget Vedkommende sige, under jeg dem, og naar jeg i Dag stemmer for denne Lov, stemmer jeg for den ogsaa af rent politiske Grunde, fordi det for mig er et Led i Bestræbelserne for at føre den Kamp, der skal kæmpes i Samfundet for Privat-ejendomsretten og Privatinitiativet, frem med Respekt for den almindelige Befolkningens Interesser, herunder den almindelige Handelsstands, det almindelige Haandværks og den store Skare af Forbrugeres naturlige Samfundsinteresser.

Det er en mærkelig Skæbne, der i Danmark politisk set knytter sig til Overklassen, en Skæbne, der næsten følger den som en Skygge, og som man ikke kan lade være med at fremholde ved en Lejlighed som denne. Ærede Medlemmer vil kunne huske Forfatningskampen her i Danmark, Kampen mod Landstinget, mod Privilegierne og hele Opgøret i Folket mellem den agrariske Overklasse og den store Almenhed, og De vil fra denne Kamp have en Erindring om, hvorledes man over Ævne troede, at man var i Stand til at regere Landet ved Hjælp af de faa, at øve en Modstand ved Hjælp af de faa mod de mange og de manges Interesser. Saa langt hen som i 1913, da vi stod overfor at skulle have en Grundlov her i Landet paa den almindelige Valgrets Grund, strittede man imod gennem en fortvivlet Strid, skønt man paa Forhaand kunde have sagt sig, som jeg mangen en Gang sagde de Herrer, at Magt havde de ikke dertil, og Retten havde de efter min Opfattelse heller ikke dertil, og Resultatet af disse Anstrengelser maatte blive det sviende Nederlag, der blev noteret, da vi fik den nye Grundlov af 1915.

Gaar man saa videre og ser paa Storindustriens Føreres Stilling til denne Lovgivning, saa gælder dette, hvad jeg med fuld Sikkerhed og gerne i Dag ønsker at aflægge et Vidnesbyrd om, ingenlunde alle Storindustriens betydende Mænd her i Landet. Det var en bestemt Fløj indenfor Storindustrien, der tog Tøten og afviste en Lovgivning om Monopoler. Det var ikke dem alle. Fremsynede og fremragende Mænd indenfor denne Kreds indsaa til fulde, at man maatte en Vej ud her. Samfundet krævede det, Ret og Billighed krævede det, det var endogsaa for selve

Livets Skyld nødvendigt at gøre det, thi hvis den private Ejendomsret og det private Initiativ skulde forsvares her i Landet, kunde det aldrig nogen Sinde forsvares med Virkning i offentlige Forsamlinger, hvis man stillede sig paa det Standpunkt, at enkelte Driftsherrer eller en snævrere Kreds af Aktionærer, der besad et Monopol, skulde have Lov til at skalte og valte med den øvrige Befolkningens Økonomi ganske, som de vilde, uden noget som helst Indseende fra Samfundets Side med de Vilkaar, under hvilke vedkommende Monopol arbejdede. Det vilde være nødvendigt, hvis man overfor Socialismens og Radikalismens overfor det frie Næringsliv fjendtlighedsindede Politik skulde kunne hævde Mellestandens, det frie Erhvervs naturlige Stilling, da resolut at slaa fra der, hvor det frie Erhverv slaar over i sin Modsætning, gaar bort fra den frie Konkurrence over til Monopolet, der betyder Udelukkelse af enhver Konkurrence. Det bliver da nødvendigt at fastholde, at vi staar paa den frie Konkurrences Grund, og der, hvor man staar overfor den ene-vældige Magt til Prisansættelse, som Monopolet har, at slaa bak og sige: Her, men ogsaa kun her, er der et Omraade, hvor Samfundets Indseende er nødvendig paa-krævet og ønskeligt ogsaa rent samfundsmæssig set. Der er vi, der hævder det private Initiativ, fuldt villige til at tage Konsekvenserne af vort Standpunkt. Dette har man fra talrige Kredse i mit Parti hævdet med samme Styrke, som man har gjort det i andre Partier. Det er for os, der har hævdet det, en glædelig Ting at se i Dag, at det samlede Parti, saa vidt jeg opfatter det, nu staar tro om Folkepartiets Program og stemmer for en Lovgivning, der giver Samfundet det Indseende med Monopolerne, som jeg her har omtalt, og som jeg altsaa mener er paa-krævet. Det vilde have været bedre, om man kunde have faaet alle Kræfterne samlet om de Synspunkter, som skulde anlægges i dette Ting overfor Monopolerne. Bedst havde det været, om hele Tinget havde kunnet staa samlet, naar Lovforslaget gik op til Landstinget. Det har imidlertid ikke kunnet ske. Jeg skal ikke fordele Ansvar til nogen af Siderne, men blot fastslaa, at vi møder ikke med det samme Forslag, men vi møder alle med et Forslag om Samfundets Indseende med de monopoliserede Virksomheder.

Det kan saa diskuteres, hvorvidt man fra vor Side ved Afstemning over dette vigtige Spørgsmaal skal stemme for Lov-